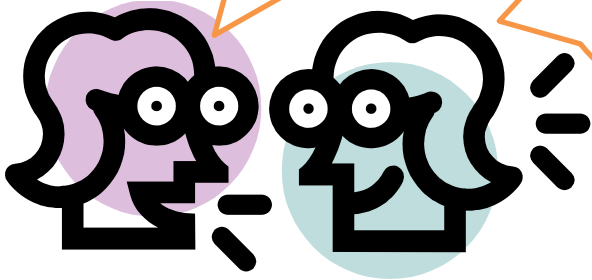

יחידה 5: מצוות יישוב הארץ

א. ייחני בניתי בית בארץ ישראל

אל מה החלטתם לגבי
הבית? אתם קונים
אותו?

אנחנו מאז רוצים, אבל יש בעיה:
בעל הבית הוא נוצרי הולנדי, הוא
טס לחוייב מיז במוצאי שבת ומוכן
למכור את הבית רק אם נחתום
חובה בשבת..

1. קראי את השיחה בין אמה לסימה,
מה צריכה סימה לעשות לדעתך? נמקי.

_____

_____

_____ אילו שני ערכים מתנגשים כאן?

2. קראי את המשפט הבא מן הגמרא:

”והלוקח בית בארץ ישראל, כותבין עליו אונו (שטר מכירה) אפילו בשבת” (גמרא בבא קמא דף פי עמוד ב')

_____ לפי הגמרא, האם תוכל סימה לחתום חוזה על הבית בשבת?
_____ האם תוכל לקנות בשבת אם המוכר הוא יהודי הולנדי?
_____

3. ” ישיבת ארץ ישראל שקולה כנגד כל המצוות” (תוספתא עבודה זרה, פרק ה' הלכה ב')
”שנצטוונו לרשת את הארץ אשר נתן הא-ל יתעלה לאבותינו לאברהם יצחק וליעקב,
ולא נעזבנה ביד זולתנו מן האומות או לשממה” (רמב”ן)

מהו הנימוק לכך שסימה צריכה לחלל את השבת כדי לקנות בית בארץ?

_____

_____

ב. "לעולם ידור אדם ב..."

1. **חייב:** אתה שומע? אני ממש בהתלבטות. המצב אצלנו בשכונה הידרדר נורא, אני ממש חושש לחינוך של הילדים שלי! אני לא יודע מה יצא מהם אם נישאר כאן, אבל אין לי כסף לקנות זירה בשכונה אחרת...
אפרייב: מה אתה אומר? יש לך אח בשכונה הזית בטורונטו בקנדה, לא? אתה חושב שיש סיכוי שהוא ימין אתכם לגור שם? שמעתי שהחינוך הזית' שם ממש מצוי, והוא בטח יצטרך לך בפרנסה...

מה צריך חיים לעשות לדעתך? נמקי.

אילו שני ערכים מתנגשים כאן?

2. "לעולם ידור אדם בארץ ישראל אפילו בעיר שרובה עובדי כוכבים ואל ידור בחו"ל ואפילו בעיר שרובה ישראל שכל הדר בארץ ישראל דומה כמי שיש לו אלוה- וכל הדר בחוצה לארץ דומה כמי שאין לו אלוה-".
(גמרא, בבלי כתובות, דף ק"י עמוד ב')

קראי את הגמרא, בחר את התשובה הנכונה:

- עדיף לגור בארץ ישראל בעיר שרובה גויים עובדי עבודה זרה
- עדיף לגור בחוץ לארץ בעיר שרובה יהודים צדיקים

מהי הסיבה לדעתך לקביעה של הגמרא?

האם את מכירה סיפורים משפחתיים או אישיים, שמחזקים את קביעת הגמרא או מקשים עליה?

"וכן מסופר בספרי (דברים ראה פנ"ג) על כמה תנאים (=חכמי משנה) מהתקופה שלאחר חורבן בית המקדש השני שרצו לצאת לחוץ לארץ. ועלינו לדעת שבתקופה ההיא שלטו הרומאים בארץ ביד קשה ואכזרית, ורבים מבני העם היו עוזבים את הארץ מפני הרעב והחרב. וכך מסופר בספרי: **מעשה ברבי יהודה בן בתירא ורבי מתיא בן חרש ורבי חנניה בן אחי רבי יהושע ורבי נתן, שהיו יוצאין לחוץ לארץ, והגיעו לפלטיא, וזכרו את ארץ ישראל, זקפו את עיניהם, וזלגו דמעותיהם, וקרעו בגדיהם, וקראו את הפסוק הזה: וירשתה וישבת בה ושמרת לעשות, אמרו: ישיבת ארץ ישראל שקולה כנגד כל המצוות, וחזרו לארץ ישראל"** (מצוות יישוב ארץ ישראל, הרב אליעזר מלמד)

ג. "הכל פעלילין לארץ"

1. "הכל מעלילין לארץ ישראל ואין הכל מוציאין" (משנה, מסכת כתובות, פרק י"ג משנה י"א)

מהו הכלל המופיע במשנה לגבי עליה לארץ?

לפניך שני מקורות, כל אחד מהם מציג דילמה לגבי עליה לארץ:

פה הדין כאשר

, האם

פצד פצוות ניבוד הורים ראוי לשפוע בקולם ולהשאר בגולה או שפצוות ישוב הארץ עדיפה ועליהם לעלות ארצה? ראשית צריך לדעת, שתנאי יסודי בפצוות ניבוד הורים הוא, שניבוד ההורים לא יסתור שום פצווה פפצוות התורה, ואפילו לא פצווה פדברי חכמים. ואם אפרו לו הוריו עבור על דבר פדברי התורה, או תבעו פפנו שלא יקיים פצווה פפצוות התורה, אסור לו לשפוע בקולם, פשום שגם הם פצווים בבבוד הפקום ובקיום התורה. ואם כן, הואיל וישנה פצווה לגור בארץ, ברוו שאין לבן לשפוע בקול הוריו, ועליו לעלות לארץ גם בניגוד לרצונם. וקל וחופר (בפצווה כזו של ישוב הארץ, שעליה אפרו חז"ל (ספרי ראה פנ"ג) ששקולה היא כנגד כל הפצוות.

מהי הדילמה?

מה פוסק הרב מלמד?

מהו הנימוק לפסיקת ההלכה?

, באופן כללי אין צד אחד יכול לכופ את שננגדו לעקור פפקופו,

פשום שכל עקירה לפקום זו יוצרת קשיים, ולכן יכול זה שרוצה להשאר לעטון, שפבחינתו פקום הפגורים הפוכו עדיף, ואין אחד יכול לכופ את שננגדו להרע את תנאי חייו. אבל אם הם גרים בישוב שרובו גויים, יכול אחד פבני הזוג לכופ את האחר לעבור לפקום שרובם יהודים.

אולם כל זה אפרו כאשר עופדים על הפרק שני פקופות בחוץ לארץ או שני פקופות בארץ, אבל * . ואין זה פשנה אם פדובר באיש או באשה, בכל פקירה על פי ההלכה הפסוב צריך לבעל את זעתו ולעלות לארץ. ואפילו אם בחוץ לארץ הם גרים בפקום שרובו יהודים, ובארץ ישראל יאלצו לגור בפקום שרובו גויים, פכל פקום פצוות ישוב הארץ עדיפה.

מהי הדילמה?

מה פוסק הרב מלמד?

מהו הנימוק לפסיקת ההלכה?

ד. "פל הקבור בארץ ישראל"

**האם קברו של ר' נחמן מברסלב יעשה עלייה לישראל?
תורם פרטי מוכן להשקיע כל סכום שיידרש כדי להעלות את
עצמותיו של ר' נחמן מברסלב מאומן לישראל.**

בפניה ששיגר ח"כ דני דנון לראש הממשלה הוא מבקש כי יעלה את הנושא בפני נשיא אוקראינה שיגיע מחר לישראל לביקור ממלכתי. האם בקרוב נאמר ר' נחמן מהר הזיתים? (נובמבר 2011)

1. ר' נחמן מברסלב קבור כיום באומן (אוקראינה); מהי הסיבה לדעתך לכך שיש תורם שמוכן לשלם סכום עצום כדי להעלות את עצמותיו של ר' נחמן לארץ?

---

2. "אמרו רבותינו שני דברים בשם רבי חלבו –

למה האבות מחבבין קבורת ארץ ישראל?

שמתי ארץ ישראל חיים תחלה בימות המשיח, ואוכלין שנות המשיח

...מעשה ברבי ורבי אליעזר שהיו מהלכין בפילי שחוץ לטבריא

ראו ארון של מת שבא מחוצה לארץ להקבר בארץ ישראל

אמר רבי לר' אליעזר: מה הועיל זה שיצתה נשמתו בחוץ לארץ ובא להקבר בארץ ישראל?

אני קורא עליו "ונחלתי שמתם לתועבה" – בחיכם, ותבאו ותטמאו את ארצי" – במיתתכם.

אמר לו: **כיון שהוא נקבר בארץ ישראל הקב"ה מכפר לו שכתוב – "וכפר אדמתו עמו".**

(בראשית רבה צ"ו ה')

רבי ור' אליעזר היו בדרך וראו שמביאים ארון של מת כדי לקבור אותו בארץ.

מהו יחסו של רבי למעשה זה? _____

כיצד מתייחס ר' אליעזר למעשה? _____

בתוך המדרש תוכלי למצוא שתי סיבות לרצון לקבור יהודים דווקא בארץ (ואפילו יהודים שלא חיו בארץ רוב חייהם). מהן?

---

3. עייני בבראשית פרק מ"ז פסוקים כ, ט-ל: מי היה הראשון שביקש להיקבר בארץ? _____

ע"פ פרק נ' פסוק י"ג, האם קויימה בקשתו? _____

ובאותו פרק, פסוק כ"ה, מי עוד ביקש לא להיקבר במצרים? _____

קראי בשמות, פרק י"ג, פסוק י"ט- א"ך קיימו את בקשתו כאשר יצאו ממצרים? _____

ובספר יהושע, פרק כ"ד, פסוק ל"ד- היכן הוא נקבר? _____

בנימין זאב (תיאודור) הרצל נפטר בווינה, בירת אוסטריה, בתאריך כ' בתמוז תרס"ד (3 ביולי 1904). כשנה וחצי לפני מותו כתב צוואה העוסקת בהלווייתו ובסדרי קבורתו, ובה נאמר: "אני מבקש הלווייה דלה ביותר, בלי נאומים, בלי פרחים... להיקבר בארון מתכת בקבר על יד אבי ולשכב שם עד שהעם היהודי יעלה את גופתי לארץ ישראל. לשם יועברו גם ארונו של אבי, ארונה של אחותי פאולינה... וארונותיהם של בני משפחתי הקרובים ביותר (אמי וילדי) שימותו עד מועד העלאת ארוני לארץ ישראל..."

45 שנה לאחר מותו של הרצל, כשנה ורבע אחרי הקמת מדינת ישראל, החליטה הכנסת (הראשונה) לממש את צוואתו של הרצל: ביום ט"ו באב תש"ט (10 באוגוסט 1949) הביא יו"ר ועדת הכנסת, זיהר הררי, הצעת חוק בדבר קיום צוואתו של הרצל. ההצעה זכתה לתמיכה כמעט מלאה של חברי הכנסת, ועברה באותו היום את כל שלבי החקיקה. החוק קבע גם את התאריך שבו תתבצע ההחלטה ותקיים צוואתו של הרצל: "צוואתו של חוזה מדינת היהודים תיאודור (בנימין זאב) הרצל ז"ל, להעלות עצמותיו לארץ ישראל – תקיים בכ"ב באב תש"ט (17 באוגוסט 1949) בירושלים, בירת הנצח של עם ישראל ועיר קודשו."

ארונו של בנימין זאב הרצל לאחר שהורד מן המטוס בשדה התעופה בלוד, ביום כ"ב באב תש"ט (16.8.1949)

4. מי ביקש את העלאת ארונו של הרצל לקבורה בארץ ישראל?

ומי החליט על כך?

היכן נקבר הרצל תחילה, והיכן הוא קבור כיום?

פשיטתה בעתקבות הליפוד

ביחידה זו עסקנו במצווה לעלות לארץ, לשבת בה, לגאול את אדמתה ואפילו להיקבר בה. חפשי (במשפחתך או במקורות אחרים) סיפור של אדם או קבוצה שעשו מאמץ מיוחד כדי לקיים מצווה זו, והביאי את הסיפור לכיתה. נסי למצוא דווקא סיפור של אדם שאת או בני משפחתך מכירים באופן אישי. בהצלחה!